

פרשת וישלח

הצילני נא מיד אחי מיד עשיו (לב, יב)

אוהב או שונא

וישלח יעקב מלאכים....

שליחות זו ששלח יעקב נעשתה על מנת לברר מה מצבו של עשיו ואיך הוא מרגיש בקשר אליו. האם בעקבות ארועי העבר פניו למלחמה? או שמא נשכחו ארועי העבר מליבו האכזר ועתה פניו לשלום?

כששבים המלאכים ומספרים ליעקב שעשיו צועד לכיוונו ועימו ארבע מאות איש נחרד לבב יעקב ופחד אחד בו.

מיד ללא כל שהות מארגן יעקב את משפחתו על פי סדר עדיפויות רוחני וגשמי שבו השפחות וילדיהן ניצבים בחזית הקדמית, לאה וילדיה בחזית האמצעית ורחל ויוסף ניצבו בעמדה מרוחקת, בסוף המחנה.

בסיום ארגון המחנה פונה יעקב בתחינה לקב"ה ובה שוטח הוא את תפילתו ומתחנן שיצילו מאכזריותו של עשיו ושלא ישכח את ההבטחה על המשכיות זרעו שהובטחה לו בעבר.

במהלך התפילה יעקב מבקש בקשה מעניינת "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" ושואלים: אם אחי מדוע עשיו? ואם עשיו מדוע אחי? אכן, ידוע לכל שצריך לפרט בתפילה ולשטוח את הבקשה בצורה שאינה משתמעת לשני פנים, כפי שמסופר על אותו אדם שהתפלל יום וליל שייפול בחלקו חמור ובאמת, לאחר כמה ימים קיבל במתנה חמור. אלא שהחל לרכב על חמורו, חלה החמור ונפל מחמת כובד המשקל ונאלץ אותו האדם לשאת את חמורו על גבו וכך סבלו גבר כפליים ועדיפות הייתה לו, שלא קיבל חמור בחלקו כלל. במידה ואותו האדם היה מפרט בתפילתו שרצונו בחמור הוא על מנת שיעזור לו במשאו ובמסעותיו, כל זה לא היה קורה.

ונחזור ליעקב האם באמת היה צריך לפרט הצילני נא מיד אחי מיד עשיו וכי לא היה מספיק שיאמר "הצילני נא מיד אחי" או "הצילני נא מיד עשיו" מדוע הוצרך יעקב לפרט פירוט שאין אנו זקוקים לו כלל ומה גם שידוע שאין לו עוד אח חוץ מעשיו וכמובן שידוע לפני הקב"ה ממי הוא מפחד ועל מי הוא מתפלל. אם כן פירוט זה נראה חסר תכלית ומיותר.

תשובה: התורה בנויה רבדים רבדים ומה שמוכן בפשט יכול ללמד גם על צורת התנהגות חשובה אשר בצרכת לחיינו.

יעקב מבקש מהקב"ה שיציל אותו מיד אחיו שידוע לכל שאח בד"כ אינו אויב על כן מבקש יעקב: לפני שתציל אותי מאכזריותו הגופנית, הפיזית, של עשיו, הצל אותי מאכזריותו הרוחנית דעותיו המקולקלות והשקפתו הפגומה. שאם חלילה יבוא כאח וכאוהב השפעתו השלילית תוקרן על משפחתי אשר גדלה על ברכי המסורת היהודית ויפגע בעתידם הרוחני. שזוהי כמובן, פגיעה קשה מפגיעה גופנית "אז נא, הצל אותי ואת משפחתי מיד אחי ואוהבי הנכנס אל בייתי כאוהב ויכול להזיק כאויב". ונראה שבמילים מיד אחי מסתתרת לה המילה מדי מבקש יעקב "שחלילה עשיו לא יצליח להדיח ולהפיל את הרוחניות הנטועה בנו מדור דורים"

לצערנו השפעת הרע משאירה רושם חזק מהשפעת הטוב משום שגופו של האדם מתקיים אצלו 24 שעות ואילו הנשמה הרוחנית מתקיימת 12 שעות מפני שבשעת השינה היא עולה למסור דין ולנקות את עצמה

פרשת וישלח

מתחלואי החומר הקיימים בסביבתה וכך קיים יתרון מסוים לגוף .

נלמד מכך שפגיעה הסתה והדחה אינם נחלתם של אנשים הרחוקים ממך או של אנשים שאינם מכירים ומוכרים לך אלא כך מלמדת אותנו התורה שאחריך ואביך ודודך וכל הקשורים אליך "עומדים בתנאים" ויכולים להסית ולהדיח ללא בושה ומה גם שמאויב אנו מכינים עצמנו ומודעים לסכנות האורבות לנו אך מן "האויב" כל המגננות נעלמות כלא היו. (ניתן לדעתי להוסיף שההבדל המילולי בין אוהב אמיתי לאויב הוא באותיות: ה-י-ש-אויב נראה כמי שמקיים את עשרת הדיברות שהרי נטועה בשמו האות "י" אך באמת אין הוא מקיים אף לא דברה אחת. ואילו האוהב אין אנו יודעים מה מעשיו בחדרי חדרים אך את חמשת הדיברות שבין אדם לחברו, מקיים הוא באמת)

על כן מצווה אותנו התורה לפקוח עיניים ואוזניים ולהיות ערניים מול כולם אף פעם לא לתת לעצמנו להירדם רוחנית אף פעם אל תאמר: "אני כבר ברמה כל כך גבוהה ארפה מעט" כי זהו הפתח הראשון שדרכו נסללת הנפילה. פתח קטן שחודר דרכו לכלוך קטן, למקום גדול.

ובאמת מיד אחר המפגש "המרגש" שעבר על מי מנוחות ובו עשיו הרשע הביע דאגה מדומה ליעקב ולמשפחתו(ע"י מתנות ומגדנות) וניסה להתקרב ולהתחבר אל משפחתו שהרי" אחים אנו", דינה, בתה של לאה יוצאת לרחבי העיר ומגיעה לידי נפילה רוחנית שאינה מתאימה לדרגתה כלל.

מכאן נלמד: אל לנו להיות בטוחים בעצמנו. תמיד צריכים להוסיף על רוחנו עוד ועוד, לפקוח עיניים גם מול הבטוח והמוכר ואל לנו להרפות מרוחניותנו היקרה שהיא משל לאש שרגע אחד שאין לה חומר בעירה הרי היא דועכת ומתכבה ואין היא "מתחשבת" בזמן שהייתה דולקת ובווערת. כך זקוקה הרוחניות לחומר בעירה תמידי ואל לנו להרפות ולסמוך על העבר הרוחני שהיה מנת חלקנו אלא להמשיך ליצור ולקיים את הרוח הנטועה בנו שעובדה שיעקב הצדיק בכבודו ובעצמו פכל והתפלל להצלה רוחנית מיד אחיו.

ולנו נותר ללמוד ממעשיו ולחזק את עצמנו יום יום שעה שעה.

מקור: הרב שלום יוסף ברבי